

sto vračata v gnezdo, vendar ju tega dne ni bilo. Zato pa ju je 11. maja zjutraj opazil M. Plahuta.

Verjetno je siva čaplja gnezdila že v letu 1994 in 1993. Sama lokacija gnezda je blizu otočka v Savinji malce pod izlivom Gračnice. Na tem otoku sem pred leti opazil več gnezd na visokih topolih, a nisem mogel ugotoviti, kdo je njihov lastnik. Možno je, da je bilo katero izmed teh gnezd gnezdo sive čaplje, vendar dokaza za to ni. So pa okrog tega otočka dobra lovišča za sivo čapljo, ki jo redno, prek celega leta, videvam (od enega do štirih osebkov) že več let. Prav tako opažam večerni prelet sivih čapelj mimo Zidanega mosta po strugi Savinje navzgor.

Po meni znanih podatkih je edino gnezdišče sive čaplje v južnem delu Štajerske ob Vonnarskem jezeru pri Podčetrtku, tako da je novo odkrito gnezdo v Velikem Širju drugi podatek za to območje. *Marjan Gobec, Zidani most 28 a, 61432 Zidani most*

SIVA ČAPLJA *Ardea cinerea*

GREY HERON – 18 on 15th October 1994 near Vipava; in 15 minutes they caught 7 small mammals, probably voles

Dne 15. 10. 1995 sem na okoli 1 ha velikem, poševnem travniku pred Vipavo opazil skupino 18 sivih čapelj. Mojo pozornost je pritegnila njihova prehanjevalna učinkovitost. Na vsake 2-3 minute je namreč v kljunu zdaj ene zdaj druge čaplje izginil po en mali sesalec - verjetno voluharica. V 15 minutah, kolikor časa je trajalo moje opazovanje, so jih pokončale sedem. *Davorin Tome, Jamova 66, 61000 Ljubljana*

BELA ŠTORKLJA *Ciconia ciconia*

WHITE STORK – approx. 60 juv. on 15th August 1994 on passage at Dragatuš (Bela krajina)

Na izletu v Belo krajino 15. 8. 1994 se nama je pripetil za naše razmere precej nenavaden dogodek. V bližini Dragatuša sva na polju zagledala belo štorčlo *Ciconia ciconia*. Ker sva jo želela fotografirati, sva se ob cesti ustavila. Med približevanjem sva uzrla še štiri osebkke, naključni pogled v nebo pa je razkril, da nad nama kroži kar cela jata teh ptic; skupaj s tistimi na tleh sva jih naštel približno 60. Jata je bila neurejena in se je na višini 50-100 metrov počasi oddaljevala v jugovzhodi smeri proti Vinici in Hrvaški. Posamezni osebki so občasno neurejeno pristajali na bližnjih poljih. Kolikor sva lahko videla, so imeli vsi blede kljune, kar

pomeni, da so bili nedorasli. To je nenavadno, saj je znano, da pri štorčljah jate na selitvi vodijo izkušeni odrasli osebki, ki so pot že najmanj enkrat preleteli. Žal nama je za sliko jate zmanjkalo filma, ugotovila pa sva, da je ob osamljeni štorčli avgusta, ki ni tako redek pojav, vredno pogledati tudi v nebo. *Primož Kmecl, Karin Rižner, Riharjeva 28, 61111 Ljubljana*

LABOD PEVEC *Cygnus cygnus*

WHOOOPER SWAN – 3 on 21st December 1994 as well as on 22nd and 29th January 1995 above and on the Sava river near Kranj

Dne 21. 12. 1994 je že drugi dan medlo in snega je zapadlo blizu štirideset centimetrov. Dopoldne sem se odpravil k Zarti blizu naselja Novo Hrastje, kjer sem nameraval narediti nekaj zimskih panoramskih posnetkov te slikovite, a malo znane savske soteske... Ko sem stal na največjem »balkonu« nad ukročeno Savo, sem okrog 10.45 zaslišal v daljavi iz kranjske smeri nenavadne zvoke, ki so se mi čedalje bolj približevali. Sprva sem domneval, da nekje v bližini poje žaga ali kakšen drug človekov stroj. Šele ko so bili glasovi tik nad mano, sem se ozrl proti nebu in tam zagledal same »pevce« – tri velike labode, ki so leteli nizko, v pravilni letalski razvrstitvi v smer vodnega toka proti jugovzhodu. Ves osupel zaradi nenavadne »nebeške godbe« sem, žal, pozabil pravočasno pritisniti na fotografski sprožilec in tako nemara zamudil enkratno priložnost. Labodji glasovi so bili nenavadno močni, vendar so zveneli ubrano, kot bi denimo igrala množica trobent – igrač. Višina tonov se je kajpak po fizikalnih zakonitostih spreminjala z oddaljenostjo ptic.

Natanko mesec dni po tem srečanju z labodi pevci, 22. 1. 1995, je ponoči spet snežilo, zapadlo pa je le okrog pet centimetrov novega snega. Ura je spet šla na enajsto dopoldne, ko sem blizu prej opisanega kraja nad Zarto ponovno zaslišal meni že dobro znano »melodijo« in takoj nato zagledal tri labode, ki so prav blizu robu soteske leteli v smeri Kranja. Čez nekaj minut sta v nasprotni smeri letela dva laboda, tretjega pa je najbrž zakrila previsna pečina.

Dne 29. 1. 1995 je bilo vreme oblačno s temperaturo +3 stopinje C. Z že opisanega skalnega »balkona« sem spet okrog enajste ure opazil, kako so se izza ovinka prikazali trije labodi, ki so precej previdno plavali na vodni gladini, oddaljeni kakšnih dvesto metrov v smeri jugovzhoda v ožjem delu soteske. Pri pticah sicer z daljnogledom nisem mogel prepoznati

značilnega rumenega kljuna s črno konico, pač pa so se vsi trije osebkki s svojim iztegnjenim ravnim vratom in nekako prišiljeno glavo razločno razlikovali od labodov grbcev *Cygnus olor*, ki so na savski gladini zdaj že zelo običajni. Ta primerjava je bila še toliko lažja, ker je nedaleč od mojega stojišča veslal grbec, ki se je kmalu odpravil z napol razprtimi peruti proti omenjeni trojki. Ves prevzet nad ponovnim srečanjem z nenavadnimi pticami selivkami sem prav na hitro krenil po gozdnatem bregu proti njim. Smrekova debla, podrta zaradi okužbe z lubadarjem, so me pri tem tako močno ovirala, da sem nazadnje lahko samo še poslušal značilno melodijo odletelih ptic, ki je bila zaradi odmevov karseda močna, a kot vse kaže, za letošnjo zimo poslovilna.

Če J. Gregori in I. Krečič pravica, da je labod pevec pri nas redek gost, zlasti v hudih in dolgih zimah, razberemo iz Sovinčevega Zimskega ornitološkega atlasa, da je bila vrsta v letih 1979–94 dokumentirano opazovana le trikrat; leta 1992 na Cerkniskem jezeru ter leta 1993 na Ptujskem jezeru in v Škocjanskem zatoku. Ker si je menda ta vrsta laboda v zadnjih desetletjih v svojih skandinavskih domovanih (Švedska, Norveška, Finska) močno opomogla, najbrž lahko v prihodnosti pričakujemo še več njihovih zimskih obiskov tudi v Sloveniji. *Jurij Kurillo, Smledniška c. 12a, 64000 Kranj*

SIVA GOS *Anser anser*

GREYLAG GOOSE – on 25th February 1994 on the bank of the Ljubljanica river

Na bregu Ljubljanice nasproti izliva Gradaščice sva 25. 2. 1994 opazovala sivo gos *Anser anser* podvrste *anser*. Datumsko podatek ni presenetljiv, saj gre za vrhunec preleta čez osrednjo Slovenijo, bolj zanimiv je kraj pojavljanja. V bližini gosi, ki je utrujeno sedela na bregu, so se ustavljali mimoidoči in jo občudovali, saj je med mlakaricami delovala zares markantno. *Primož Kmecl, Karin Rižner, Riharjeva 28, 61111 Ljubljana*

ŽLIČARICA *Anas clypeata*

NORTHERN SHOVELER – 6 on 10th March 1995 on the Ljubljanica river at Zgornji Kašelj

Lep sončen pozno zimski petek (10. 3. 1995) nas je izza računalniških zaslonov na inštitutu zvabil v naravo, v Zgornji Kašelj, na ogled zanimive mrtvice, kjer smo lansko poletje odkrili strelušo, kolmež, konjsko kislico in še nekaj redkejših vrst močvirskih in vodnih rastlin. Mrtvica je bila polna vode, tako da je bil

tudi bližnji travnik precej poplavljen vse do struge reke Ljubljanice, ki na tem mestu dela velik okljuk. Razen velikega smetišča tik ob mrtvici nam pogled na to sicer presenetljivo najdišče na samem robu Ljubljane ni ponujal nič novega, le mali zvončki in žafrani so že nakazovali prihod pomladi. S sodelavcema Darinko Trpin in Petrom Tonklijem smo se odločili, da pogledamo še na mrtvi rokav Ljubljanice v Zavogljah pri Sostrem (UTM VM 60). Avtomobil smo ustavili ob potoku, ki se v bližini vrtnarije Sostro izliva v Ljubljanico. Voda v potoku in Ljubljanci je bila precej visoka – reka je skoraj dosegla rob struge in drla z veliko hitrostjo proti sotočju s Savo. Mrtvi rokav, ki se od Ljubljanice odceplja prav na njenem ovinku, je bil do roba poln vode. Na gladini so se zibale 3 črne liske *Fulica atra* in nekaj rac. Na prvi pogled sem zaznal, da so med njimi vrste, ki sem jih doslej zelo redko videval. Previdno smo se približali mrtvici, ki ima na sredini majhen z drevjem in grmovjem porasel otoček. Liske in par mlakaric *Anas platyrhynchos*, ki sem jih takoj razločil od drugih, so odplavale za otok, za njimi pa še tri manjše rjavo grahaste race z belo nadočesno pego na glavi, ki sem jih spoznal za reglje *Anas querquedula*. Ostala skupina 6 rac, ki so bile nekoliko nižje, je zbudila mojo pozornost s svojim izredno pisanim perjem. Štirje izmed njih so očitno bili samci, s temno, zelenkasto glavo in z dolgim temnim kljunom, s pisanim hrbtom, belim oprsjem in spodnjim delom ter veliko svetlo rjavkasto liso na trebuhu. Čez nekaj trenutkov, vse se je dogajalo okrog poldneva, se je skupinica, ki smo se ji iz naše opazovalske vneme očitno preveč približali, vzdignila in odletela proti toku Ljubljanice v smeri proti Vevčam. V zraku je bila svetla rjavkasta lisa na trebuhu še bolj izrazito vidna. Nekaj sto metrov višje so se ptice spustile na rečno gladino, ki jih je v kratkem času s svojim izredno hitrim tokom prinesla mimo nas. Race so se ponovno dvignile, dvakrat zaokrožile nad nami in se spet spustile v mirno zavetje na gladino mrtvice, ker smo se mi ta čas primerno odmaknili od nje. Še nekaj časa smo jih občudovali skupaj z radovednim domačinom iz najbližje hiše, ki je dejal, da takšnih rac na tem mestu ni videl še nikoli, čeprav pogosto opazuje številne ptice, ki priletijo na mrtvico. Kasneje sem po priročniku ugotovil, da smo imeli čast opazovati žličarico *Anas clypeata*, ki ni ravno pogost zimski gost pri nas. Race so verjetno bile samo na spomladanskem preletu, kljub vsemu pa so nam poklonile nekaj veličastnih